

Главорезът Главинчев работил за Гешев

Кумът на Лили Иванова от ДС Тодор Станчев разследвал дейността на агент-провокатора

[Иван Бутовски](#)

Публикувано на: 24.02.2016

Лев Главинчев

Лев Главинчев, един от най-жестоките комунистически палачи и мародери в периода след 9 септември 1944 г., също е бил агент на царския полицай Никола Гешев.

Известно време сатрапът вярвал, че се е справил с всички свидетели, които знаели за кого е работил. И че е заличил всички улики. Истината за агентурното му минало била разкрита по случайност.

В ранната утрин на 8 ноември 1944 г. полковникът от жп полицията Димо Шиваров и жена му Трендафилка са арестувани в дома си

на ул. "Христо Белчев" 28 в София. Съпрузите са уплашени и изненадани, защото са аполитични. И през ум не им минавало, че някой може да се заинтересува от тях. Когато ги отвеждат, полковникът внезапно разбира, че има надежда за тях - на съседния ъгъл, облегат на една кола, стои неговият отдавнашен познат, а сега главен милиционерски началник Лев Главинчев. "Левчо, Левчо!", провиква се той, но Главинчев се прави, че не чува,

мълчаливо се качва на колата си и потегля.

[СВИДЕТЕЛИ: Тодор и Лидия Станчеви кумуват на Лили Иванова и Иван Пеев.](#)

Всъщност той е дошъл само за да се увери лично, че единствените хора, които знаят за агентурната му дейност, са арестувани и незабавно ще бъдат ликвидирани.

Без каквито и да е разпити или обяснения камионетката подкарва двамата към място за екзекуции близо до Радомир. Там те трябва да споделят съдбата на хиляди столичани - жертви на червения терор.

Веднага след деветосептемврийския преврат, успоредно с кървавата разправа с интелигенцията, духовенството и представителите на предишната власт в България, започва и издирването на полицейските агенти в самата комунистическа партия. Задачата е сложна и до голяма степен обречена. Агентите на царската полиция са толкова много и на такива възлови постове, че успяват необезпокоявани да превземат не само ръководството, а и ключови позиции в страховития репресивен апарат на БРП (к).

Започва жестока борба за издирване, но и за укриване на важни полицейски документи, от които зависи не само кариерата, а на практика и животът на партийните функционери.

Твърдо решен да разкрие "враговете с партиен билет", в архивите се рови и един от най-способните разузнавачи на новите тайни служби, изградени по съветски образец. На него персонално е възложено да открие агентите на Папата, успели да се укрият в партийните редици.

Разказът е предаден подробно в книгата на д-р Павел Бъчваров "Шпионажът и убийствата на ДС след цар Борис III" на издателство "Орбис - М". Авторът е бил

личен приятел на секретния сътрудник, разкрил агентурното минало на Гешев, но верен на поетия приживе ангажимент, не споменава името му. Проучване на "168 часа" показва, че се касае за полковник Тодор Станчев, който дълги години е бил началник на 10-и отдел в Първо главно управление на Държавна сигурност. Същият е съпруг на несменяемата шефка на "Естрадна дирекция" Лидия Станчева, а двамата са кумували на брака между Лили Иванова и Иван Пеев. Самият той е републикански шампион по спортна стрелба, дълго време е бил и председател на спортното дружество "Левски Спартак".

[НЕУДОБНИ: Полковник Димо Шиваров и красивата Трендафилка са свидетели на срещите между Главинчев и Гешев.](#)

След дългогодишно разследване на структурите на Обществената безопасност,

Станчев успява да се добере до странна афера.

Той разкрива, че между хилядите убити без съд и присъда в месеците след деветосептемврийския преврат е и началникът на жп полицията полковник Димо Шиваров. С оглед на незначителния пост на разстреляния той се мъчи да си обясни причините за убийството му.

Недоумява защо не е имало никакви предварителни разпити. Случайно успява да се добере до сведения за тайни срещи, осъществявани редовно в дома на Шиваров, между Лев Главинчев и висш полицейски служител.

Изключително удобно е, че агент-provokatorът живее на отсрещната страна на улицата - на ъгъла на "Ангел Кънчев" и ул. "Вълкович". Подозренията на Станчев се засилват, когато установява, че през 1941 г. Главинчев много

съмнително е помилван, след като е излежал по-малко от половината от 15-годишната си присъда за съучастие в криминално убийство.

След което става член на БКП. Едва ли е случайно, че точно тогава, през октомври 1941 г., борецът срещу комунизма Никола Гешев е повишен за пореден път и става началник на отделение "А" при политическата полиция.

За да прикрива конспиративните срещи между шпионина, внедрен сред комунистите, и висшия полицай, е привлечена на длъжността "временен разузнавач" Трендафилка Илиева Петрова. При нужда хубавицата трябвало да симулира любовна среща с Главинчев или с полицая. Впоследствие домакинът на тайните явки - вдовецът полковник Шиваров, не устоял на чара , и се жени за нея.

За дълго това е и цялата информация, до която успява да се добере търсачът на партийни агенти Станчев. При условие, че свидетелите са разстреляни, той няма как да установи кой е цивилният полицай, с когото се е срещал Главинчев. Но най-големият му проблем е със самия провокатор. Благодарение на зверската си жестокост той прави шеметна кариера в редовете на комунистическата партия.

Лев Главинчев е в основата на голям брой македонски убийства още в началото на 30-те години. През 1936 г. той получава 15 години затвор като подбудител на обезглавяването на хасковския търговец Симеон Хаджитошев в Банкя. В социалистическите енциклопедии се твърдеше, че е осъден за антивоенна дейност в армията. Нещо, което продължава да присъства и в някои съвременни справочни издания. Доказателството за тази "антивоенна дейност" е намерената в кладенеца на вила "Русалка" отрязана глава на търговеца.

НАЧЕЛО: Лев Главинчев (вляво) е един от главните палачи след деветосептемврийския преврат.

Бивш член на ВМРО от групата на генерал Протогеров, към началото на 1941 г. Главинчев симпатизира на германците, но след нападението над СССР веднага се ориентира към левицата и участва в нелегалната борба. Издига се до член на Централната военна комисия при ЦК на БКП в периода 1942-1943 г. През май 1943 г. вече е командир на Първа въстаническа оперативна зона и сътрудник на Главния щаб на НОВА.

Мемоарната книга на комуниста Теню Стоянов "Шпионаж, преврати, процеси, убийства" свидетелства, че веднага след 9 септември той е член на така наречената "екзекутивна група",

действала под ръководството на Трайчо Костов. В нея влизали сатрапът и бъдещ лагерен генерал Мирчо Спасов, Тодор Живков, д-р Владимир Бонев, бъдещият генерал Раденко Видински и други. За кратко време Лев Главинчев си е спечелил печалната слава на масов убиец от световен мащаб - говори се, че лично е убил над 250 души. През януари 1945 г. за кратко е началник и на Специалната служба към Първа армия, която избива български офицери, за които се смята, че са неблагонадеждни. Впоследствие е назначен за комендант на Народната милиция в София в периода 1945-1946 г., когато продължава със зверствата и издевателствата си. Показателно е, че не само противници, а дори негови съратници и съучастници го описват като садистичен убиец.

По техни данни някои от жертвите си удушавал с голи ръце само за няколко минути.

Лев Главинчев

Софийският адвокат Манчо Димитров, някога член на Националния комитет на братствата, е в списъка на екзекутора още от 30-те години. Очевидец на умъртвяването му е неговият колега Наум Момчеджиков, който разказва:

"Когато камионетката излезе на площад "Света Неделя", току-що бяха взели Манчо Димитров. Там колата спря и в нея се качи Лев Главинчев. Като видя Манчо, хвърли се върху него и пред очите на всички ни започна да го души. Докато камионетката да стигне до Лъвов мост, Манчо вече беше труп."

"...В началото арестувахме само офицери, министри, бивши управници, търговци - изобщо богати хора - обяснява в спомените си един от сътрудниците на Лев Главинчев. - Министър на МВР беше Антон Югов, партизаните станаха началници, политзатворниците - също, а криминалните станахме обикновени "гвардейци". Главният щаб на "гвардията" бе хотел "Славянска беседа" - бивш щаб на германските войски. Аз бях пряко подчинен на Лев Главинчев, един от най-жестоките убийци по онова време.

Отделът, ръководен от него, беше от 29 души, които се разделяха на групи от двама или трима, като при акция за арестуване вземаха и войници от дадените за охрана на военното министерство. Освен със "Славянска беседа" "гвардията" разполагаше и с "Дома на слепите", затвора, ареста на Съдебната палата, сградата на "Московска" № 5, както и някои други сгради, една от които на улица "Княз Александър I" - по-късно тя стана банка.

[ЕКСХУМАЦИЯ: Лев Главинчев ръководи групата, изровила гроба на цар Борис III в Рилския манастир.](#)

Още на 9 септември към обяд докараха двама от регентите - принц Кирил и генерал Михов. Докараха ги с лека кола, а ги откараха към затвора с жандармерийски черен автобус с дълги седалки от стена до стена. Пак в "Славянска беседа" доведоха генерал Петър Цанков, началник на Школата за запасни офицери (ШЗО). Наши "гвардейци" го убиха с чук в главата и хвърлиха трупа му от петия етаж - уж се е самоубил. Бяха убити и други хора, имената не им помня, а и никой не ми ги е казвал. "Гвардейците" ходехме на различни адреси, арестувахме хора, ала имаше случаи, ако в къщата, дето извършвахме ареста, нямаше други и ако беше вечер, да убиваме арестуваните още там. Убиването ставаше с чук или заколване с права лопата. Не зная дотогава колко души съм убил - аз или общо нашата "ударна група", ръководена от Лев Главинчев.

Освен нашата имаше още десетина "ударни групи".

Тодор Живков лично потулва разследването срещу Лев Главинчев и това доказва безспорно, че също е бил агент на Никола Гешев.

[СХЕМА: Като зам.-командир на Гранични войски полковник Главинчев набира кандидати за нелегална емиграция, които после убива и ограбва.](#)

За връзки на бъдещия генерален секретар на ЦК на БКП с палача Главинчев от времето на Гешев може само да се предполага. Но има многобройни сведения, че двамата са в близки отношения в периода на зверски репресии след преврата на 9 септември. Запазени са сведения, че двамата са основни фигури в тях.

В спомените си Наум Момчеджиков, деец на ВМРО, пише за Главинчев:

"Чувал съм още как той е постъпил с Васил Василев, политическия секретар на Македонския национален комитет, най-добрия и най-интелигентния оратор, който аз съм чул през живота си.

Много от тези македонци Главинчев изби през трийсетте години, а имайте предвид, че след станалия преврат на 19 май 1934 г. ВМРО беше разтурена. Васил Василев беше кооперативен деятел във Варна. Но комунистите го мразеха. Главинчев го докарва от Варна и присъства на изтезанията. Васил Василев беше с едни много големи музикални уши, ще ви покажа една снимка, голям музикално развит слух имаше, музикална култура. Почват да го мъчат, като най-напред му отрязват ушите. И малко по малко го правят на парчета и изпращат парчетата в Червената долина, това е недалеч от София, край Радомир. Там са погребвани хората. С камиони ги возеха от Дома на слепите и от бившата "Славянска беседа", където сега е хотел, там беше щабът на милицията. Те бяха трима души, които решаваха съдбите - Тодор Живков, Веселин Георгиев и още един доктор. А Главинчев - изпълнява. Когато решава, и сам убива, по свое разбиране."

Други свидетелства, освен за алчността и мародерствата на Главинчев говорят и за чувството му за безнаказаност, което може да се обясни само с височайша протекция.

"Когато отивахме да арестуваме, правехме обиск и намерехме ценни неща - злато, диаманти, украшения, пари, пълнехме първо джобовете си; след това се правеше протокол за останалото, което не беше в нашите джобове - пише в спомените си един от сътрудниците на комунистическия главорез Лев Главинчев. - Арестуваният обикновено не протестираше.

Но ако протестира, го убивахме.

Тодор Станчев

Имаше такъв случай - човекът беше много богат, живееше на площад "Славейков" и улица "Солунска". От касата извадихме над 20 килограма злато, диаманти, златни часовници, пръстени, пари. Жена му започна да вика: "Грабители, разбойници!" Главинчев я застреля, а след като видя, че човекът мълчи, свалил глава на гърдите, написа протокол, в който отбеляза, че е намерил 10 милиона лева, а те бяха повече, и не вписа нищо друго, накара човека да го подпише и го застреля. После си напълнихме джобовете - кой колкото може да вземе. Главинчев сложи останалото в едно куфарче, а пък 10-те милиона отброи и постави в пакет, който даде на Коце Испанеца да ги предаде в Дирекцията на милицията. След това заключихме апартамента и си излязохме. Едва късно вечерта са изнесли трупове."

Заради подобни "заслуги" полковник Главинчев се ползвал с голямо доверие от страна на комунистическото ръководство. Смята се, че му е било поверено да извърши лично екзекуцията на регентите принц Кирил и генерал Михов след връщането им от съветски плен. Според някои източници още при ареста на княза в парка на двореца е задигнал цялото му движимо имущество.

По-късно Главинчев ръководи групата, изровила гроба на цар Борис III в Рилския манастир. През 1946 г. му нареждат да проведе акцията по избиването без съд и присъда на десетки дейци на ВМРО, преживели предишните чистки.

При този сериозен "актив", натрупан от Главинчев, става ясно защо информацията, събрана от разследващия го Тодор Станчев, е крайно опасна за самия него. Нещо повече, в разрез с установените правила от началството му в Държавна сигурност не само няма никакъв отговор на кратките доклади, които изпраща, но липсват и задължителните инструкции за бъдещи действия по разследването. Но след няколко години се намира нов сгоден случай.

През 1947 г. Лев Главинчев става заместник-командир на Гранични войски. Независимо от високото си положение в комунистическа България, свикнал да мародерства, той измисля сатанинска схема за печелене на пари

Започва да взема подкупи за нелегално прехвърляне през границата на български граждани. Всъщност независимо от платените рушвети кандидат-емигрантите попадат в клопка. Главинчев и хората му ги очакват на уговорените места до браздата и ги застрелват. След това зловещият полковник пребърква трупове, за да вземе уговорените суми и парите, които жертвите носят за живота си в странство. Така той припечелва цели две години, докато през 1949 г. е понижен заради процеса срещу един от закрилниците му - Трайчо Костов.

Може би благодарение на това е осъден и за вземането на подкупи и нелегално прехвърляне през границата на български граждани, които убивал, за да ги обере.

По време на следствието Главинчев дава показания, че е сътрудничил на полицията при издирването на комунистите Иван Минков и Христо Коджейков след атентата в черквата "Света Неделя" през 1925 г. Независимо от сериозните престъпления наказанието му е повече от снизходително - 5 години лишаване от свобода. Според някои това е заради отличните му връзки с бившите му съратници по време на червения терор Тодор Живков и Мирчо Спасов. Дали е така, или защото сред висшите комунисти е имало и други агенти на Гешев, днес може само да се гадае.

[ПОСЛАНИК: Тодор Станчев заедно с Янчо Таков \(вдясно\) на плажа в Монтевидео.](#)

Първоначално изпращат осъдения в Шуменския затвор. Неизвестно защо обаче му е осигурен възможно най-лек режим - за разлика от останалите затворници той е настанен в самостоятелно помещение. Поверено му е да се грижи за затворническата картотека и така разполага с данни за всички лишени от свобода. Сигурен, че отдавна вече няма живи свидетели за агентурната му дейност в полза на царската полиция, масовия убиец дори разпространява нескопосано скалъпени версии за смъртта на полковник Шиваров и съпругата му.

Има запазени документални свидетелства. Например години по-късно внучката на езекутирания полковник Шиваров ще чете и препрочита писмото на политзатворника д-р Георги Генов до майка .

"...Зорче, та с Главинчев, доколкото помня, разговорът почна, че сме софийски комшии, той живеел на ул. "Вълкович" и на ъгъла с "Ангел Кънчев". Години по-късно видях некролога му на посочения вход (откъм ул. "Вълкович") - значи по този въпрос не ме е баламосвал. Главинчев ме запита познавам ли Димо

Шиваров от ул. "Белчев" № 28 и аз съм му отговорил: "Да, много добре, той изчезна веднага след 9 септември." Точно тогава Главинчев каза: Изчезна заради акъла си. Взел да бяга и да се укрива в някаква си вила по посока на Княжево, но в багажа му слугинята напъхала и хитлеристко знаме с пречупен кръст, та при обиска това изляло главата на Шиваров."

Малко по-късно Лев Главинчев е въдворен в лагера в Белене, но отново като привилегирован "културпросветник". Скоро след това не само е освободен, а и успява да си възвърне мястото сред номенклатурата в тоталитарното общество. Но сметките му истината да остане завинаги неразкрита

все пак излизат криви

През това време контраразузнавачът Станчев попада на гореща следа. Разпитвал е хората, на които е заповядано да убият полковник Шиваров и съпругата му Трендафилка. От тях разбира нещо изумително - за разлика от съпруга си красивата разузнавачка е успяла да избегне смъртта. Запленен от красотата убиецът от ДС се смилал, пощадил живота, и в замяна поживял няколко месеца с нея в Перник. Накрая все пак страхът надделял, двамата се разделили и като по чудо оцелялата Трендафилка инкогнито се върнала в София. Без да привлича много-много вниманието към себе си, в столицата тя се хванала на работа в "Плод и зеленчук" на ул. "Петър Берон".

Там, уплашена, я намира Тодор Станчев. След като се убедила, че е в безопасност, красивата Трендафилка най-накрая описала и разпознала по предоставените снимки с кого се е срещал Главинчев. Вече нямало съмнение - срещите на Главинчев в дома на Шиваров са били с Никола Гешев, а никой не се среща безнаказано със суперполицая, освен ако не работи за него.

На 8 септември 1944 г. самият Гешев успява да изчезне, непобеден от противниците си, а Главинчев се издига до върховете на дошлата с помощта на Съветската армия нова власт, в която на неговите колеги провокатори се пада главната роля.

Най-учудващото е, че след изстраданото разкритие кумът на Лили Иванова - Тодор Станчев, въпреки риска се осмелява да направи подробен доклад до Тодор Живков. Първите думи в него са: "Лев Главинчев е агент на Гешев."

Дълго време бившият Първи не реагира.

Едва месеци по-късно в кабинета на Станчев в МВР пристига загадъчен агент с черен шлифер. Той носи устен отговор от самия връх в партията и той гласи: "Лев Главинчев никога не се е познавал и не е виждал полковник Шиваров. Та той ли го е застрелял край Радомир?" Непознатият си отива, без да дочака отговор.

Нищо особено не последва, но скоро след тази случка Тодор Станчев е изпратен на служба във Франкфурт на Майн, а след това е назначен за посланик на България в Уругвай.

След Априлския пленум през 1956 г. Живков реабилитира "мъченика" Главинчев. Дълги години е депутат и член на Централната контролно-ревизионна комисия на ЦК на БКП. Дни след смъртта му през 1970 г. целият му архив е иззет най-вероятно от Държавна сигурност. Същата година е отпусната и помощ на семейството на Лев Главинчев в размер на 3000 лева. Улица в софийския комплекс "Люлин" е наречена на него, а Тодор Живков и Людмила Живкови кумуват на сватбата на една от дъщерите му.